

VỀ CÁC ẢNH HƯỞNG KINH TẾ CỦA CUỘC XUNG ĐỘT VÙNG VỊNH.

TRUNG NHÂN

TRONG BÀI NÀY, TÁC GIẢ NÊU LÊN MỘT SỐ NHẬN ĐỊNH VÀ DỰ ĐOÁN VỀ CÁC KHẢ NĂNG CỦA NỀN KINH TẾ THẾ GIỚI QUA TÁC ĐỘNG CỦA CHIẾN SỰ VÙNG VỊNH, TỪ ĐÓ DẪN ĐẾN CHỖ ĐỨNG CỦA VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH CHUNG CỦA CUỘC XUNG ĐỘT MANG Ý NGHĨA TOÀN CẦU NÀY. CHIẾN SỰ ĐANG DIỄN RA, TÌNH HÌNH SẼ CÓ NHỮNG DIỄN BIẾN PHỨC TẠP CHƯA LƯỜNG HẾT ĐƯỢC, TUY VẬY CHÚNG TÔI CHO ĐĂNG BÀI PHÂN TÍCH NÀY VỚI MỤC ĐÍCH THAM KHẢO, HI VỌNG TỪ ĐÓ GỢI LÊN ĐƯỢC NHỮNG CÁCH NHÌN MỚI MỀ VỀ MỘT HIỆN TRẠNG ĐANG GÂY NHIỀU NỖ LO ÂU, THẮC THÓM CHO CÁC DÂN TỘC TRÊN THẾ GIỚI

(BBT).

Quan niệm thông thường cho rằng cuộc tranh chấp tại vùng Vịnh hiện nay chủ yếu là sự tranh chấp giữa khối Tây phương và khu vực Trung Đông. Nếu có thêm gì chăng là các mâu thuẫn của Do Thái, có khuynh hướng thân Tây phương, với các nước Ả-rập trong khu vực.

Bài này thử khảo sát các vấn đề theo một quan niệm tương đối mới về các khối kinh tế đang nhanh chóng hình thành trên thế giới. Theo đó, hiện nay thế giới có ba khu vực kinh tế trọng yếu. Khu vực Mỹ châu, khu vực Á châu và khu vực Âu châu. Các khu vực này được hình thành do xu hướng tự cấp và bảo vệ thị trường trong từng khu vực. Đây là hậu quả giao thương của các nước trên thế giới trong khoảng hai thập niên vừa qua cộng với các tiến bộ vượt bậc trong khoa học-kỹ thuật và các ứng dụng trong lĩnh vực thông tin, truyền thông, đã khiến cho riêng từng khu vực tích lũy được và hội đủ các điều kiện cơ bản về kỹ thuật và công nghệ, vốn tư bản, thị trường nhân dụng và thị trường tiêu thụ. Xu hướng này thường được gọi là xu hướng tập đoàn kinh tế an toàn (Economic protectionism bloc), tạm gọi là các khối kinh tế.

Cuộc xung đột tại vùng Vịnh hiện nay đang diễn ra với mức độ khốc liệt nhất của các bên tham chiến trực tiếp hay gián tiếp và được tô rõ qua những quyết tâm gần như điên rồ của các bên liên hệ qua hai điểm:

Một là ý chí quyết tâm sử dụng chiến tranh như một phương pháp giải quyết toàn bộ các mâu thuẫn giữa các dân tộc trong vùng và các mâu thuẫn của vùng Vịnh đối với các khối kinh tế khác trên thế giới.

Hai là sự nòng nòng và hi vọng gần như không tưởng rằng qua chiến tranh, sẽ giải quyết thật nhanh chóng các mâu thuẫn mà nguyên nhân thật sâu xa, phức tạp và tế nhị đã phát sinh trong ít nhất là vài chục năm qua.

Chiến sự vùng Vịnh do vậy mang nhiều ý nghĩa liên quan đến tình hình chính trị và kinh tế thế giới hôm nay. Các hậu quả sau cuộc chiến sẽ ảnh hưởng lớn lao lên nền kinh tế thế giới, có khả năng dẫn đến một trật tự mới cho nhân loại.

Nay thử nhìn lại một số góc cạnh liên hệ đến các nguyên nhân và hậu quả chính để dự kiến ra lộ tuyến của các khối kinh tế trên thế giới, từ đó hình dung được vị trí và các đối sách khả thi của Việt Nam.

QUAN ĐIỂM VÀ MỤC TIÊU CỦA CÁC KHỐI KINH TẾ VÀ KHỐI Ả-RẬP

KHỐI Ả-RẬP

Khoảng hai chục năm nay, các dân tộc Ả-rập đã biết thế nào là sức mạnh tiềm ẩn của sa mạc, họ đã biết sử dụng lợi thế của dầu lửa để một mặt tiến hành công cuộc xây dựng đất nước trên một qui mô chưa từng thấy; các thành phố nguy nga to lớn được xây dựng hồi hải theo nhịp của số lượng dầu khổng lồ được bơm lên mặt đất mỗi ngày. Mặt khác, ngoài việc sử dụng dầu như một lợi thế đòn bẩy cho các mục tiêu chính trị, họ còn mang dầu đi đánh đổi lấy các công cụ chiến tranh hiện đại nhất có thể có được với sự ám trợ cần thiết khi thì của khối kinh tế này, khi thì của khối kinh tế khác.

Các nước Ả-rập có dầu muốn thực sự làm chủ nhân, làm chủ các nước Ả-rập "anh em" nghèo khác trong vùng và nhúng tay vào cuộc cờ thế giới.

Họ có một số lý lẽ cụ thể để tin như vậy. Giả sử toàn bộ các nước Ả-rập có dầu đồng loạt rút tiền ra khỏi các hệ thống ngân hàng thế giới thì hệ thống tài chính thế giới có nguy cơ phá sản. Giả sử các nước này đồng loạt ngưng bán dầu cho các nước tiên tiến thì nền công nghiệp, năng lượng và nhiều ngành sản xuất chủ yếu của thế giới sẽ phải ngưng hoạt động ngay. Giả sử họ đồng loạt sử dụng khả năng quân sự đã mua được bấy lâu để dấy binh nhắm vào một mục tiêu chung nào đó thì các cường quốc quân sự khác cũng sẽ...

rất khó xử!

Lợi dụng được các mâu thuẫn cục bộ trong vùng với những mâu thuẫn của vùng đối với khối kinh tế Tây phương, Irak đã xây dựng được một tiềm lực quân sự đứng hàng thứ tư trên thế giới. Chiến tranh Irak-Iran đã khiến Tây phương (trong đó có cả các con buôn vũ khí Do Thái tiếp tay) ở ạt trạng bị quân sự cho Irak.

Một trong những mục tiêu nêu ra của Irak trong cuộc chiến hiện nay là sự đoàn kết của dân Hồi giáo chống Do Thái và Tây phương.

CÁC KHỐI KINH TẾ KHÁC

Xu hướng tập đoàn kinh tế an toàn (Economic protectionism bloc) hình thành thật mau chóng trong các khối kinh tế Mỹ, châu, Á châu, Âu châu, đã làm nảy sinh nhu cầu giải quyết trật tự về chính trị và kinh tế khu vực Trung Đông theo chiều hướng có lợi cho các cường quốc trong các khối này (Cho đến nay các khối này vẫn còn phải tùy thuộc rất nhiều vào khả năng cung cấp dầu và thường hay bị chi phối, ảnh hưởng bởi các quốc gia có đầu tại vùng này).

Ảnh hưởng chung của khối xã hội chủ nghĩa trong khu vực Trung Đông, từ lâu nay có tác dụng đối trọng, ngày nay đã giảm sút đáng kể. Sự kiện này tạo ra xu hướng bành trướng ảnh hưởng của các khối kinh tế khác và xu hướng cạnh tranh thế lãnh đạo của các nước trong khu vực.

Giải quyết được vấn đề vùng Vịnh qua cuộc chiến lần này và đưa ra một trật tự mới với các thế lực lãnh đạo trong khu vực là đáp ứng được yêu cầu của các cường quốc trong các khối kinh tế khác, vì sẽ khiến cho các nước này kiểm soát được biến số năng lượng và sẽ tạo điều kiện thuận tiện trong việc kiện toàn sách lược kinh tế trong khu vực của họ và tranh thủ các thị trường mới phát sinh, như Liên Xô và các nước Đông Âu.

Về phần Do Thái, nước này từ lâu nay luôn luôn tìm mọi cách để khai thác tất cả các mâu thuẫn trong vùng Vịnh và các mâu thuẫn của khu vực này đối với các khu vực khác trên thế giới theo chiều hướng có lợi nhất cho họ. Thậm chí họ còn nghiên cứu tích cực để gây ra các mâu thuẫn ngõ hầu khai thác, mặc dù đôi khi các xung đột có thể gây ra bất lợi cho các nước "đồng minh" của họ. Điều này dễ hiểu vì vị trí chiến lược của Do Thái trong vùng Trung Đông và nhu cầu sinh tồn bức thiết của dân tộc Do Thái phải luôn luôn cảnh giác và phản ứng bén nhạy trước các nguy cơ. Biện pháp thông thường được lựa chọn là phòng vệ bằng thế công và liên tục gây ra các mâu thuẫn nội bộ trầm trọng trong hàng ngũ đối phương.

Một cuộc chiến tranh có qui mô quốc tế vào thời điểm này để xây dựng một trật tự mới chắc chắn sẽ có lợi cho Do Thái, vì vậy họ đang kiên nhẫn chờ đợi cho đại thế ngã ngũ trước khi ra tay tấn công bằng nhiều biện pháp kinh tế, chính trị, quân sự vào các nước đối thủ trong vùng để tranh thế thượng phong.

CÁC ẢNH HƯỞNG CỦA CUỘC CHIẾN VÙNG VỊNH LÊN KINH TẾ THẾ GIỚI

1. Các ảnh hưởng trong cuộc chiến

Vì cuộc chiến tại vùng Vịnh hiện nay phát sinh từ các nguyên nhân sâu xa như đã phân tích ở trên, nên các bên tham chiến (trực tiếp hay gián tiếp) chắc chắn đã chuẩn bị phương án, sách lược lâu dài, trong đó có cả khả năng lưu tại vùng này một lực lượng quân sự nếu thấy cần thiết cho nhu cầu ổn định, cho dù cuộc xung đột trực tiếp có thể giải quyết một cách mau chóng chẳng nữa.

Các biến động nhất thời lên kinh tế của các cường quốc kinh tế thuộc các khối sẽ được nhanh chóng xoa dịu bằng các phương pháp đã được dự phòng trước. Tuy vậy, một khủng hoảng kinh tế nhẹ sẽ xảy ra. Dầu dự trữ được tung ra ạt đến nỗi giá dầu thô giảm xuống dưới mức giá trước khi xảy ra chiến sự.

Giới chức thẩm quyền của các nước G-7 (gồm Mỹ, Pháp, Anh, Canada, Đức, Nhật, Ý) đã nhanh chóng họp bàn để liên hoàn giải

quyết vấn đề phí tổn chiến tranh và cam kết hỗ trợ nhau trong trường hợp bị áp lực tài chính từ Trung Đông (Như trường hợp các nước Ả-rập có thể chuyển khoản tiền tệ của họ từ hệ thống ngân hàng này sang hệ thống ngân hàng khác chẳng hạn), và đã thi hành một số biện pháp như tăng lãi suất ngân hàng để gián tiếp giới hạn mức độ cho vay; gia tăng các sắc thuế đặc biệt, đặt ra các loại thuế phụ thu để tạo cơ sở chịu đựng lâu dài. Vì vậy, giá cả năng lượng và hàng tiêu dùng sẽ tăng cao đối với người tiêu thụ trực tiếp.

Trong khi đó, các đơn đặt hàng đột biến cho các nhà sản xuất vũ khí sẽ không tạo ra các kích thích, tăng trưởng đáng kể vì vũ khí dự trữ của các bên tham chiến trong thời gian qua đã rất lớn. Các thất thu do việc cấm vận, cấm chuyển giao phương tiện quân sự cho các nước trong vùng Trung Đông ngược lại sẽ tạo nên khủng hoảng quan trọng cho nhiều cơ sở sản xuất trên thế giới và nhiều trăm nghìn người thất nghiệp. Kỹ nghệ du lịch, hàng không dân dụng của các nước sẽ bị trì trệ nghiêm trọng.

Nói chung, đối với các nước tiên tiến trong các khối kinh tế, ảnh hưởng tai hại trong cuộc chiến sẽ không đáng kể vì họ đã có chuẩn bị và có năng lực dự trữ lớn. Nhưng đối với các nước nhỏ yếu khác, ảnh hưởng sẽ rất nghiêm trọng, đặc biệt là nếu chiến tranh kéo dài quá lâu (6 tháng trở lên).

- Nền kinh tế của các nước Đông Âu sau những biến động chính trị vừa qua, hiện đang ở thế khủng hoảng, cuộc chiến vùng Vịnh sẽ có tác dụng tai hại thêm.

- Nền kinh tế Liên Xô cũng sẽ lâm vào một hoàn cảnh tương tự, giải pháp tung vàng ra thị trường và hạ giá thò phẩm sẽ không đủ sức cứu vãn. Các tranh chấp nội bộ có cơ lan rộng.

- Các nước có quan hệ mậu dịch, thương mại với Trung Đông sẽ bị thất thu lớn. Ảnh hưởng của việc này có khả năng kéo dài rất lâu, ngay cả sau chiến tranh, vì lúc ấy, một trật tự mới đã hình thành.

2. Các ảnh hưởng sau cuộc chiến

Hi vọng của tất cả các bên tham dự vào cuộc xung đột là qua chiến tranh có thể giải quyết mau lẹ mọi mâu thuẫn và cũng qua chiến tranh sẽ tranh thủ được vị trí thuận lợi sau đấy. Bởi thế, người ta sẽ không ngần ngại sử dụng bất cứ phương tiện gì có thể có trong tay.

Do vậy, mức độ tàn phá sẽ rất nghiêm trọng trên các dân tộc Irak, Kuwait, có lẽ cả Ả-rập Sê-út, Thổ Nhĩ Kỳ, thậm chí Iran, Do Thái.

Sau cuộc chiến, các ảnh hưởng kinh tế có thể rộng lớn đối với tất cả các nước trên thế giới.

Dù sao, đầu hoà cũng là mạch máu của các nước tiên tiến nên nỗ lực tái tạo khả năng sản xuất dầu sẽ được đặt lên hàng đầu. Hiện nay Nhật đã thực hiện xong dự kế này và dĩ nhiên, công trình sinh từ đó họ muốn rằng sẽ do nước (hay các nước) thua trận đảm đương qua các khoản nợ sẽ phải cam chịu.

Tất cả các chương trình tái thiết khác có thể được đặt căn bản trên khả năng cung ứng dầu của khu vực cho các cường quốc. Nói cách khác, các nước trong khu vực này phải thế chấp công suất dầu hiện tại và tương lai để gây quỹ tái thiết. Đối với nước (hay các nước) thua trận, ngoài khoản này họ sẽ còn phải chịu thêm các khoản nợ phát sinh do bồi thường chiến phí và các thiệt hại liên hệ.

Các trói buộc kinh tế mới này sinh trên đây sẽ đẩy một số khách hàng cũ hiện nay ra khỏi khu vực thị trường này. Các nước này, đa số sẽ hợp tác trong trật tự mới qua phương án đầu thầu gia công.

Một số nước nhỏ, yếu, đang phát triển khác sẽ trở thành điểm "lạnh", kém hấp dẫn đối với các lực lượng đầu tư lớn nên phải lâm vào tình thế khó khăn và sẽ dễ dàng chấp nhận các phương án hợp tác bất bình đẳng với các cường quốc trong khối kinh tế của mình.

Trong đại kỳ chuyển biến trên thế giới lần này, một khi nước nào đã bị coi là một điểm "lạnh" thì ảnh hưởng tai hại sẽ rất nghiêm

trọng và có thể kéo dài hàng chục năm vì vốn liếng "nhàn rỗi" của thế giới sẽ không còn nữa. Thử xem hiện nay có bao nhiêu khu vực đang cần và đang tranh thủ ráo riết các nguồn đầu tư thì đủ rõ.

VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH KINH TẾ THẾ GIỚI SAU CUỘC CHIẾN VÙNG VINH.

Việt Nam có thừa khả năng để tránh tình trạng trở thành một điểm "lạnh" bằng các đối sách:

- Khẩn trương khai thông các khó khăn tồn đọng trong việc xây dựng các hạ tầng cơ sở về luật lệ, thuế khoá, ngân hàng, cơ chế quản lý hành chính để thu hút các đầu tư cần thiết, trở thành một lực lượng sản xuất có trọng điểm các loại nông sản, các mặt hàng tiêu dùng sử dụng công nghiệp nhẹ, trung cấp, các loại vật liệu xây dựng;

- Sử dụng lực lượng nhân sự đông đảo quen thuộc với thị trường Liên Xô và Đông Âu, làm việc với các chuyên viên về tiếp thị và phân

phối để nhanh chóng tạo thế đứng trong các địa bàn này;

- Tạo thế liên kết kinh tế trong khối kinh tế Châu Á Thái Bình Dương để trở thành lực lượng sản xuất, cung ứng trong các ngành và các loại sản phẩm nêu trên. Nhưng nên khôn khéo lựa chọn đối tượng đặt trọng điểm hợp tác để tránh các mâu thuẫn chính trị và kinh tế không cần thiết với các nước khác trong khu vực;

- Bằng các chương trình hợp tác kinh tế mở rộng và lâu dài, ổn định quan hệ với các nước Đông Dương, với Trung Quốc và với Thái Lan;

- Đối với các nước trong khu vực Trung Đông, nên nghiên cứu trước các chương trình tái thiết của họ, và trong giới hạn khả năng, có thể đề xuất các phương án hợp tác "dễ chấp nhận hơn" trên căn bản "hỗ tương, lưỡng lợi và bình đẳng hơn" thì sẽ có khả năng tranh thủ được những cơ hội có tính chất xây dựng, nhân bản.

TRUNG NHÂN

Mời bạn tìm đọc

TIẾP THỊ DU LỊCH (TOURISM MARKETING)

Tác giả: MICHAEL M. COLTMAN

NXB: VNR-New York (1989)

Dày 280 trang, khổ 15,5 x 23,5cm

TRONG TỦ SÁCH KINH THƯƠNG CMIE

- Được dịch thuật và ấn hành trên cơ sở hợp tác giữa CMIE GROUP, INC, TRUNG TÂM DỊCH VỤ ĐẦU TƯ & ỨNG DỤNG KHOA HỌC KINH TẾ (CESAIS) VÀ TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH.

- Một cuốn sách tối cần thiết cho các nhà kinh doanh dịch vụ du lịch.

- Các đơn vị cung ứng du lịch như công ty du lịch, các khu vui chơi giải trí, các khách sạn, nhà hàng, hãng hàng không, hãng tàu thủy và đường sắt v.v... đều có thể tìm thấy trong quyển sách này những hướng dẫn thật chi tiết và dễ hiểu mọi vấn đề có liên quan đến nghiệp vụ du lịch để kiện toàn hơn nữa hoạt động của mình nhằm gia tăng khối doanh vụ và doanh thu.

- Các đơn vị đang gặp khó khăn trong kinh doanh có thể mau chóng tìm thấy lời giải đáp trong quyển sách này.

- Một cuốn sách giáo khoa và tham khảo dành cho các giáo viên và sinh viên ngành du lịch.

- SẼ PHÁT HÀNH SAU TẾT ÂM LỊCH (cuối tháng 2/91)

- Giá bán 9.000đ có chiết khấu huê hồng nếu mua từ 10 cuốn trở lên.

- Có thể tìm mua ở các cửa hàng sách của FAHASA (Công ty Phát hành sách TP), các quầy sách báo hoặc liên lạc trực tiếp với cô NGUYỄN NGỌC, Trung tâm Dịch vụ Đầu tư & Ứng dụng Khoa học Kinh tế (CESAIS), 17 Phạm Ngọc Thạch, Q.3, TP. HCM. Điện thoại: 96750.

- Nhận đơn đặt hàng từ ngày 10 tháng 2 năm 1991 (Ở xa xin gửi thư đặt hàng qua Bưu điện).

